
Udviklingen i dansk dagligvarehandel

Udviklingen i antallet af dagligvarebutikker

Tiderne, hvor alle byer med respekt for sig selv havde en bager på det ene hjørne, en købmand på det andet og en slagter overfor, er forbi. Antallet af butikker i Danmark har været støt dalende gennem de sidste årtier. Især er antallet af de såkaldte specialbutikker – eksempelvis bagere, slagtere, fiskehandlere og ostehandlere – faldet.

Langt størstedelen af den danske dagligvarehandel sker i dag via de butikskoncepter, som vi kender som hypermarkeder, store og små supermarkeder, nærbutikker, discountbutikker og convenience-sektoren med hele kioskmarkedet. Også antallet af disse butikstyper har været støt faldende over den seneste årrække, men de seneste to år er antallet af dagligvarebutikker steget for første gang i mange år.

Det er købmændene og de to store kapitalkæder Coop og Salling Group, der dominerer den danske dagligvarehandel. Flest butikker i den såkaldte kolonialektor har Coop Danmark med 1.026 butikker, hvilket svarer til 36,8 procent af de danske dagligvarebutikker. Herefter følger købmændene, der har i alt 803 dagligvarebutikker, svarende til 28,8 procent af det samlede antal dagligvarebutikker, hvortil kommer yderligere næsten fem hundrede butikker inden for kiosksektoren. Salling Group har 644 butikker eller 23,1 procent af det samlede antal butikker, mens Aldi/Lidl tilsammen har 317 butikker, svarende til 11,4 procent af det samlede antal dagligvarebutikker i Danmark.¹

Over den seneste 10-års periode fra år 2010 – 2020 er antallet af dagligvarebutikker i Danmark gået fra i alt 3.106 i 2010 til 2.790 i 2020. Der er imidlertid sket det bemærkelsesværdige, at både i 2019 og i 2020 stiger antallet af dagligvarebutikker for første gang i rigtig mange år. Det er købmændene, der tegner sig for den største fremgang, hvilket formentlig kan tilskrives dels åbningen af flere REMA 1000-butikker, men også at Dagrofa har åbnet flere, mindre butikker de senere år. Herudover er antallet af butikker også steget hos Salling Group, Aldi og Lidl, mens Coop har haft en tilbagegang på 13 butikker det seneste år.

Udviklingen i antallet af dagligvarebutikker efter urbanisering

Det er dog ikke alle steder, at udviklingen har ramt lige hårdt – det er i landdistrikterne og byerne med under 2.000 indbyggere, hvor antallet af butikker er gået mest tilbage. I år 2010 var der 786 butikker på landet og i byer med under 2.000 indbyggere, mens antallet i disse områder var faldet til blot 562 butikker i år 2020. Hvis man indekserer tallene og sætter år 2010 til indeks 100, er indekset for 2020 faldet til 72. Selv om det er en stor tilbagegang, er det dog værd at bemærke, at indekset på blot to er steget fra indeks 67 til nu indeks 72. Faldet i antallet af butikker er altså bremset væsentligt op, og hvor der tidligere var tale om et fald på hele 33 procentpoint i en tiårs periode, er det nu faldet med 28 procentpoint. Der er dog fortsat tale om et væsentligt større fald i antallet af butikslukninger i landdistrikterne og byerne med under 2.000 indbyggere, da antallet af dagligvarebutikker på landsplan i tiårsperioden er faldet til indeks 90 fra 2010 til 2020.

¹ Dansk Dagligvarehandel 10-års statistik 2010-2020, Retail Institute Scandinavia

Der er ingen tvivl om, at det er udrulningen af discountbutikker til de mindre byer og etableringen af en række mindre dagligvarebutikker, hvor de lokale borgere deltager i finansieringen heraf, der har medvirket til at bremse tilbagegangen i antallet af dagligvarebutikker i landdistrikterne og de mindre byer.

Herudover er det glædeligt at se, at i byer med mellem 2.000 og 10.000 indbyggere, er antallet af dagligvarebutikker gået frem for første gang i mange år.

Urbaniserings-grad	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Over 100.000 indb.	437	443	492	500	507	516	519	508	505	516	524
40.000 – 100.000 indbyggere	439	443	418	426	417	431	418	429	423	432	450
10.000 til 40.000 indbyggere	658	650	659	664	648	619	611	579	572	570	559
2.000 – 10.000 indbyggere	786	772	774	766	772	744	739	710	680	688	695
Under 2.000 indbyggere	786	749	713	684	643	618	612	594	584	565	562
Total	3.106	3.057	3.056	3.040	2.987	2.928	2.899	2.890	2.764	2.771	2.790

Både byer over 100.000 indbyggere og i byer med mellem 40.000 og 100.000 indbyggere er antallet af butikker gået frem. For byer over 100.000 indbyggere ligger indekstallet for den seneste 10-års periode på 120, mens det for byer mellem 40.000 og 100.000 indbyggere ligger på indeks 103. Der er altså ingen tvivl om, at koncentrationen omkring de største byer fortsætter.